

STANOWISKO
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 19 lipca 2012 r.

dotyczące interpretacji art. 92 § 5 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Krajowa Rada Sądownictwa nie jest uprawniona do przedstawiania powszechnie obowiązującej wykładni ustaw. Jednakże w związku z tym, że niefortunna zmiana brzmienia art. 92 § 5 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych wzbudziła niepokój wśród prezesów sądów oraz samych sędziów, Rada dostrzega konieczność zajęcia stanowiska w tej sprawie.

Art. 92 § 5 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych w brzmieniu obowiązującym do 12 października 2011 r. stanowił, że: „Do obliczania i wypłacania gratyfikacji jubileuszowej stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące nagród jubileuszowych, o których mowa w przepisach o pracownikach urzędów państwowych.” Zawierał zatem odesłanie do przepisów o pracownikach urzędów państwowych, w szczególności do art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (tekst jednolity: Dz.U. z 2001 r. Nr 86, poz. 953 ze zm.) i wydanego - na podstawie tego upoważnienia ustawowego - rozporządzenia Rady Ministrów, w tym do obecnie obowiązującego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lutego 2010 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej zatrudnionych w urzędach administracji rządowej i pracowników innych jednostek (Dz.U. Nr 27, poz. 134 ze zm.). W rozporządzeniu tym przewidziano, między innymi (§ 11 ust. 5), że: „W razie ustania stosunku pracy w związku z przejściem na rentę z tytułu niezdolności do pracy lub emeryturę, pracownikowi, któremu do nabycia prawa do nagrody jubileuszowej brakuje mniej niż 12 miesięcy, licząc od dnia ustania stosunku pracy, nagrodę tę wypłaca się w dniu ustania stosunku pracy.” W odniesieniu do sytuacji sędziów odesłanie do odpowiedniego stosowania przepisów o pracownikach urzędów państwowych oznaczało, że w razie ustania obowiązków pracowniczych sędziego w ramach jego stosunku służbowego, w związku z przejściem w stan spoczynku (z powodu wieku, choroby lub utraty sił), sędziemu, któremu do nabycia prawa do gratyfikacji jubileuszowej brakowało mniej niż 12 miesięcy, licząc od dnia przejścia w stan spoczynku, nagrodę tę wypłacało się w dniu ustania stosunku pracy.

Poczynając od 12 października 2011 r., art. 92 § 5 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych otrzymał – w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r.

o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 203, poz. 1192) – nowe brzmienie: „Gratyfikację jubileuszową wypłaca się niezwłocznie po nabyciu przez sędziego prawa do gratyfikacji, a jeżeli w aktach osobowych sędziego brak jest dokumentów potwierdzających upływ okresów, o których mowa w § 4 – niezwłocznie po wykazaniu przez sędziego nabycia prawa do gratyfikacji; podstawę ustalenia wysokości gratyfikacji jubileuszowej stanowi wynagrodzenie przysługujące sędziemu w dniu nabycia prawa do gratyfikacji, obliczone według przepisów dotyczących obliczania ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy. Przy ustalaniu wysokości gratyfikacji jubileuszowej uwzględnia się obniżenie wysokości wynagrodzenia, o którym mowa w art. 129 § 3.” W obecnie obowiązującej treści art. 92 § 5 brak jest odesłania do przepisów o pracownikach urzędów państwowych.

Zdaniem Krajowej Rady Sądownictwa pominięcie w art. 92 § 5 odesłania do przepisów o pracownikach urzędów państwowych być może miało na celu oderwanie regulacji dotyczącej sędziów od regulacji dotyczącej pracowników urzędów państwowych, jednak skutek w postaci pozbawienia sędziów gratyfikacji jubileuszowej w warunkach opisanych w § 11 ust. 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lutego 2010 r. jest całkowicie przypadkowy i niezamierzony, jeśli się weźmie pod uwagę, że wypłaty nagrody (gratyfikacji) jubileuszowej w tych okolicznościach zostaliby pozbawieni tylko i wyłącznie sędziowie, jako jedyna grupa zawodowa, z jednoczesnym zachowaniem prawa do nagrody jubileuszowej, gdy prawo do niej miałyby powstać w ciągu najbliższych 12 miesięcy od ustania stosunku pracy, przez wiele innych grup zawodowych, także związanych z wymiarem sprawiedliwości, np. przez prokuratorów (art. 52 ust. 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze, tekst jednolity: Dz.U. z 2011 r. Nr 270, poz. 1599 ze zm.) oraz pracowników sądów i prokuratury (por. art. 16 i art. 18 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury, tekst jednolity: Dz.U. z 2011 r. nr 109, poz. 639 ze zm.). Podobne regulacje dotyczą również, między innymi, radców i starszych radców Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, pracowników Kancelarii Prezydenta RP, pracowników Krajowej Szkoły Administracji Publicznej, pracowników samorządowych, nauczycieli, żołnierzy zawodowych, policjantów, funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Służb Wywiadu i Kontrwywiadu Wojskowego, Straży Granicznej.

W opisanej sytuacji nie można uznać, że sędziowie zostali świadomie i celowo pozbawieni przez ustawodawcę uprawnienia do nabycia gratyfikacji jubileuszowej, jeżeli warunki do jej wypłaty spełniliby w ciągu mniej niż 12 miesięcy od chwili przejścia w stan spoczynku. Uzasadnienie projektu nowelizacji ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, uchwalonej w dniu 18 sierpnia 2011 r., nie zawiera jakiegokolwiek wzmianki na temat przyczyn

i celu zmiany treści art. 92 § 5, co pozwala na postawienie tezy, że opisywany skutek jest przypadkowy, niezamierzony i wynika z błędnego przeniesienia regulacji zawartych do tej pory w przepisach dotyczących pracowników urzędów państwowych do pragmatyki sędziowskiej. Tego rodzaju wniosek uzasadnia to, że ustawodawca nie zrezygnował z opisywanego uprawnienia w stosunku do innych grup zawodowych, którym wypłacane są nagrody jubileuszowe, np. w stosunku do prokuratorów. Konstytucyjnie ukształtowane zasady równego traktowania podmiotów znajdujących się w analogicznej sytuacji faktycznej i prawnej (art. 32 Konstytucji RP) wykluczają odmienne traktowanie prokuratorów i sędziów znajdujących się w analogicznej sytuacji (skoro prokuratorzy również przechodzą w stan spoczynku z zachowaniem stosunku służbowego łączącego ich z państwem do końca życia), a ponadto pozwalają na przyjęcie prokonstytucyjnej, systemowej wykładni art. 92 § 5 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

W tej sytuacji nie można przyjąć, że ustawodawca świadomie, celowo i działając z takim właśnie zamiarem pozbawił sędziów sądów powszechnych prawa do gratyfikacji jubileuszowej w okolicznościach przewidzianych w § 11 ust. 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lutego 2010 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej zatrudnionych w urzędach administracji rządowej i pracowników innych jednostek.

Krajowa Rada Sądownictwa wyraża zaniepokojenie sposobem nowelizacji art. 92 § 5 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych. Brak jednoznacznego odesłania do odpowiedniego stosowania przepisów o pracownikach urzędów państwowych przy jednoczesnym zaniechaniu wprowadzenia bezpośrednio do treści art. 92 § 5 odpowiednika regulacji wynikającej z § 11 ust. 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lutego 2010 r. spowodował wątpliwości prezesów sądów powszechnych co do możliwości wypłacenia sędziemu przechodzącemu w stan spoczynku gratyfikacji jubileuszowej, jeżeli prawo do tej gratyfikacji miałby on nabyć w ciągu najbliższych 12 miesięcy, licząc od dnia przejścia w stan spoczynku. Wątpliwości te są zrozumiałe – sądy powszechne są dysponentami części budżetu, a odpowiednie organy sądów powszechnych mają obowiązek rozporządzania finansami publicznymi wyłącznie na podstawie przepisów prawa. Zmiana treści art. 92 § 5 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych mogła być odebrana jako pozbawienie sędziów sądów powszechnych prawa do wypłacenia gratyfikacji jubileuszowej w okolicznościach przewidzianych w § 11 ust. 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lutego 2010 r.

Przewodniczący

Krajowej Rady Sądownictwa

SSN Antoni Górski